

SYNTHESE

Kwaliteitscontroles van de onderhoudswerkzaamheden aan het wegen- en autosnelwegennet van het Waalse Gewest – Opvolgingsaudit

Het Rekenhof heeft een opvolgingsaudit uitgevoerd over de manier waarop de Waalse overheid de kwaliteit van de herstellingswerken aan het gewestelijke wegennet controleert. De uitgevoerde analyse beoogt de gevolgen na te gaan van de invoering van het nieuwe bestek van het type *Qualiroutes*.

Algemene staat van het net en problematiek van de te zwaar geladen vrachtwagens

In de eerste plaats heeft het Rekenhof een algemene staat van het wegennet opgemaakt en de problematiek van de door te zwaar geladen vrachtwagens aan de wegen veroorzaakte schade onderzocht. In dat opzicht beveelt het Rekenhof het Waalse Gewest aan een strategische denkoefening af te ronden betreffende de omvang van de te zwaar geladen vrachtwagens op de Waalse netten, de evolutie van de praktijken van de transporteurs, en de sturing van het gewestelijke repressieve beleid ter zake.

Strategisch plan en sturing van de wegprojecten

Wat het strategisch plan en de sturing van de wegprojecten door de administratie betreft, wijst het Rekenhof erop dat, niettegenstaande de door de nieuwe algemeen directeur ingegeven vernieuwende managementaanpak, de in 2012 geformuleerde aanbevelingen met betrekking tot de afwezigheid van balanced scorecards actueel blijven, en dat de *Banque de Données Routières* ('Wegennetdatabank') onderbenut blijft aangezien de informatie er niet systematisch in wordt opgenomen.

Voortgang wegenplan

Het Rekenhof stelt vast dat de meeste overheidsopdrachten met betrekking tot het wegenplan waren toegewezen in de herfst van 2014 en intussen zijn afgesloten. Desalniettemin werd nog geen materieel begin gemaakt met 15,7% van de werven voor de renovatie van wegen en autosnelwegen. Bij de werven aan bruggen en viaducten is iets minder vooruitgang geboekt. Uitgedrukt in waarde beantwoordt 79,8% van de bedragen betreffende die werven aan afgesloten of lopende werven.

Financiering

Teneinde de financiering van de renovatie van het structurerende wegennet te waarborgen, sloten de SOFICO en de EIB in oktober 2010 en december 2012 twee leningcontracten af van 25 jaar en voor een totaalbedrag van 250 miljoen euro. 80% van dat bedrag werd reeds aangewend, in maart 2015 werd een laatste schijf van 50.000 euro betaald. Het saldo van 250 miljoen euro vormt een door de SOFICO gewaarborgde alternatieve financiering; de

maatschappij heeft het Rekenhof niet verduidelijkt uit welke bronnen de middelen werden betrokken.

Kwaliteitsplannen

De kwaliteitsplannen, die een bestanddeel vormen van de contractuele documenten van de overheidsopdrachten, zijn bedoeld om de aannemers meer verantwoordelijk te maken wat de kwaliteit van de uitgevoerde werken betreft. De plannen verplichten de medecontractanten tot een systeem van zelfcontrole door hun bepaalde controles te delegeren die de overheid voordien zelf uitvoerde. De overheid superviseert de controles op basis van de resultaten die de aannemers meedelen.

Het Rekenhof stelt vast dat de kwaliteitsplannen duidelijk beter worden uitgevoerd. De doelmatigheid van het systeem wordt echter aangetast door het feit dat er geen richtlijn is die gemeenschappelijke normen oplegt aan alle territoriale directies en dat de resultaten niet gecentraliseerd noch transversaal geëxploiteerd worden.

Het grote verschil tussen het aantal door de bedrijven vastgestelde slecht functionerende zaken (5,8%) en het door de administratie genoteerde aantal (85,1%) aangaande dezelfde geanalyseerde werven, stelt de betrouwbaarheid aan de kaak van de door de bedrijven opgestelde zelfcontroleverslagen.

Materialiteit van de controles

Uit de analyse van de stukken van de 39 onderzochte werfdossiers blijkt dat niet alle soorten controles op alle werven even consistent worden uitgevoerd. Het Rekenhof benadrukt dat de voorafgaande tests niet systematisch worden uitgevoerd, aan de hand waarvan nochtans een bestaande situatie zou kunnen worden geëvalueerd en de omvang van de verstevigingen waarin moet worden voorzien om de beschadigde wegen op een duurzame manier te renoveren bijgevolg duidelijk zou kunnen worden bepaald.

De controles van materialen en de controles tijdens de uitvoering zijn talrijk, aangezien het bestek van het type *Qualiroutes* de aannemers verplicht ze systematisch uit te voeren. Het Rekenhof dringt er echter op aan dat de resultaten ervan onmiddellijk worden meegedeeld aan de kwaliteitscellen van de territoriale directies, zodat de administratie de performantie van de zelfcontrole kan evalueren en kan beslissen om al dan niet zelf bijkomende tests uit te voeren.

Doeltreffendheid en doelmatigheid van de opvolging van de controles

Aan de hand van de door de administratie uitgevoerde controles kunnen de verschillen met de aan de aannemers opgelegde kwaliteitseisen worden opgespoord. Zo stelde de administratie in 39 geanalyseerde dossiers 158 non-conforme toestanden vast.

De manier waarop de administratie de non-conforme toestanden verwerkt leidt er echter vaak toe dat ze als afgedaan worden beschouwd, zonder dat daarbij formeel beweegredenen worden geformuleerd. Terwijl van 99,1% van de non-conforme toestanden een proces-verbaal wordt opgemaakt, wordt immers 87,5% als afgedaan beschouwd, ofwel gewoon door aanvaarding van de verweermiddelen van het bedrijf (78,6%), ofwel nadat tegenproeven werden uitgevoerd (8,9%), wordt 10,7% afgesloten met lichte financiële sancties voor de

aannemer, en volgt ten slotte op slechts 0,9% een correctie om het vastgestelde gebrek te herstellen of minder erg te maken. Bijgevolg leiden de uit de kwaliteitscontrole gebleken niet-overeenstemmende resultaten in meer dan 99% van de gevallen niet tot een verbetering van de weg.

Met de controles belast personeel

Zoals in 2012 stelt het Rekenhof een gebrek aan personeel vast binnen het operationeel directoraat-generaal 'Wegen en Gebouwen' (*direction générale opérationnelle Routes et Bâtiments - DGO1*) in het algemeen en bij het met de controles belaste personeel in het bijzonder.

Het Rekenhof wijst voornamelijk op de moeilijkheden die de administratie ondervindt om deskundig en gemotiveerd personeel aan te werven en benadrukt enkele positieve maatregelen die de regering (herwaardering van technische loopbanen, wijziging van de aanwervingsprocedure, invoering van het concept van continudienst) en de administratie zelf daaromtrent hebben genomen (contacten met de verstrekkers van opleidingen).

Ten slotte stelt het Rekenhof vast dat de kwaliteitscellen op ongelijke wijze zijn samengesteld, zowel wat het aantal personeelsleden als wat hun scholingsniveau betreft.

Aanbevelingen

Zoals in 2012 beveelt het Rekenhof aan:

- het systeem van de kwaliteitsplannen eenduidig en algemeen toe te passen;
- de door de Waalse Overheidsdienst uitgevoerde controle te laten evolueren naar een echt auditsysteem met gemeenschappelijke regels, steekproeven, rapportering en opvolgingen;
- een procedure in te voeren aan de hand waarvan alle resultaten van de uitgevoerde controles kunnen worden gecentraliseerd en benut, waardoor makkelijker statistieken kunnen worden verkregen over de kwaliteit van de aannemers;
- het bestek van het type *Qualiroutes* zo te wijzigen dat enerzijds de mogelijkheden om rafacties toe te passen zoveel mogelijk worden beperkt en men meer wordt afgeschrikt om een beroep te doen op dat systeem doordat hogere boetes worden toegepast, en dat anderzijds de waarborgtermijn van vijf jaar zonder beperkingen wordt ingevoerd;
- het bestek van het type *Qualiroutes* om te zetten in een bestekmodel dat resultaatgericht is (bijvoorbeeld door er de ontwikkeling, de uitvoering en het onderhoud aan toe te voegen van de werken met een waarborg van tien jaar);
- systematisch voorafgaande tests uit te voeren om de staat van het te herstellen openbare wegennet nauwkeurig vast te stellen en de resultaten van die analyses daadwerkelijk in aanmerking te nemen om de uit te voeren werken te bepalen;
- systematisch a-posteriori-controles uit te voeren om na te gaan of de contractuele verplichtingen worden nagekomen.

Het Rekenhof beveelt daarenboven aan:

- dat de administratie het controlesysteem volledig en uiterst nauwkeurig implementeert en de door *Qualiroutes* opgelegde normen daarbij streng toepast;
- de kwaliteitscellen eenvormig samen te stellen om te waarborgen dat alle dossiers op dezelfde manier worden behandeld binnen het grondgebied van het Waalse Gewest.